

Pojem, predmät a systém operatívnej činnosti polície

doc. Ing. Miroslav LISOŇ, PhD, Akadémia PZ v Bratislave, Katedra kriminálnej polície

Nový stav pri rozvoji policajných teórií objektívne vzniká tým, že sa mení vedecká situácia, ktorá ovplyvňuje aplikáciu vedeckej činnosti a akceptáciu jej výsledkov v teoretickej a praktickej oblasti (v našom ponímaní veda, ktorá má široko spektrálny rozmer).

Vedu v užšom zmysle slova chápeme, ako sústavu systematicky usporiadaných, dokázaných a spoľahlivo pravdivých poznatkov. Veda je sústava právd, ktoré sa zaoberajú jedným spoločným predmetom, a ktoré sa dokazujú zo známych a istých princípov.¹

Veda nepredstavuje ustrnutý stav, ale proces, v ktorom dochádza k neustálym zmenám. V dôsledku jeho intenzívneho rozvoja (genetika, informatika, kybernetika, teórie seba organizácie systémov, kvantová fyzika, evolučná gnozeológia a iné), sa vyvíja aj nazeranie na základné charakteristiky vedy, predstavy o modeloch vedy. V danej súvislosti je nutné zdôrazniť, že jednotlivé vedné odbory alebo disciplíny interdisciplinárnou interakciou sa stále viac rozširujú. Dá sa povedať, že vedy sa navzájom ovplyvňujú a prepletajú. Z metodologického hľadiska vytvárajú vzájomnú kompatibilitu, ktorá je taktiež argumentom pre ponímanie vedy ako celku.

Dochádza k zmenám v oblasti **ontológie** (odpovede na otázky o povahe sveta), **epistemológie** (odpovede na otázky o povahe ľudského poznávania sveta), **metodológie** (odpovede na všeobecné teoretické problémy ciest a prostriedkov vedeckého poznávania, princípy vedeckého skúmania ako tvorivého procesu). Samozrejme, v dôsledku sociálno-politického a sociálno-ekonomického vývoja sa menia aj spôsoby rozhodovania pri využívaní vedeckých poznatkov.

Pri posudzovaní uvedenej skutočnosti, rešpektujúc historické kontexty, je možné konštatovať, že rozmach sociálno-historických koncepcií vedy,

¹ Šanda, A.: Synopsis theologiae dogmaticae specialis, Friburgi Brisgoviae 1916, VI.

zaznamenaný zvlášť od 70. rokov minulého storočia, sa stáva veľmi významným i pre vývoj policajných vied. Ďalší teoreticko-metodologický rozvoj policajnej vedy vyžaduje, aby sa konfrontovala a samostatne vyrovnávala so súčasným stavom v teórii a metodológii vedy na počiatku 21. storočia, aby bola citlivá k súčasnému vývoju celkovej vednej atmosféry a dokázala ju samostatne a kriticky zvládnuť.

Policajná veda pri napĺňaní svojich funkcií je predovšetkým povinná odpovedať na otázku, *čo sa skutočne deje v našej dobe a ako o tom policajno-bezpečnostné orgány premýšľajú*. Tým sa vlastne i vývoj policajnej vedy začleňuje do historického vývoja a sociálneho kontextu.

Vo všeobecnosti je možné povedať, že sa mení **paradigma policajnej vedy**. **Paradigmou vedy označujeme základný ideový vzor, pomocou ktorého posudzujeme, chápeme a interpretujeme určitú vedeckú oblasť. Slúži zároveň ako jednotiaci a integrujúci schéma príslušnej vedeckej oblasti.**²

Analógiou uvedené skutočnosti rešpektujeme pri riešení otázok súvisiacich s budovaním vedného odboru operatívnej činnosti polície, ktorý v podmienkach Slovenskej republiky v súlade s potrebami policajnej teórie a praxe vzniká v rámci policajnej vedy.

1 Vedné odbory v systéme policajnej vedy

Pred samotným charakterizovaním vedeného odboru operatívnej činnosti polície (ďalej len OČP) je potrebné určiť jeho miesto v systéme policajného praktického a teoretického poznávania a poznania.³ Z pohľadu historického hodnotenia uvedených skutočností vyplýva, že je to úloha permanentná, existujúca od doby zdôvodnenej praktickej aplikácie operatívnej činnosti polície pri účelovom plnení úloh určenými orgánmi štátnej správy na úseku poznávania kriminálnych aktivít.

Vedný odbor OČP už v dnešnom štádiu vývoja tvorí bohato štruktúrovaný systém so zložitým riadením. Ako systém je a musí byť začlenený do vyššieho systému policajného poznania - **policajnej vedy**, a to konkrétnymi vzťahmi, ktoré

² Skalková, J. Pedagogika a výzvy novej doby, Edice pedagogické literatury, Brno 2004, s. 12.

³ Poznámka autora: Pojem poznanie je mnohovýznamový a býva používaný v rôznych odlišných až protikladných významoch. V ďalšej časti, pokiaľ nebude uvedené inak, budeme analyzovať vedecké poznanie. Pojem poznanie budeme využívať k označeniu výsledkov a procesu poznania.

sú vytvorené predovšetkým spoločnými a špecifickými vlastnosťami, ktorými je možné charakterizovať relatívnu samostatnosť policajnej vedy a jej odboru.

Aby sme mohli pochopiť každý systém v celej jeho zložitosti, ale najmä jeho vertikálne a horizontálne vzťahy, treba ho ďalej rozkladať na jednoduchšie subsystémy, potom na mikrosystémy, ba až na jednoduché prvky. Táto historicky najpoužívanější metóda postupnej analýzy využíva štruktúrny prístup a nachádza najširšie vedecké uplatnenie. Opisovaním subsystémov a mikrosystémov v rozmanitých vzťahových štruktúrach a interakciách sa každá veda usiluje hľadať a nachádzať, odhaľovať a objavovať tvoriace vzťahy, ale aj rozdielnosti a diferenciácie umožňujúce postrehnúť aj najjemnejšie odtiene rozdielov. V danom smere je možné uviesť celý rad príkladov takéhoto postupu. Napríklad pri najstarších pokusoch išlo o nájdenie jednotného obrazu zložitého sveta.

Podľa nášho názoru uvedené skutočnosti je možné v plnom rozsahu aplikovať aj na policajnú vedu. Ak chceme využiť výsledky jej poznania v praxi, je potrebné túto vedu rozčleniť na vedné policajné disciplíny (vedné odbory), ktoré sú potom odrazom spektrálneho prístupu ku skúmaniu objektívnej policajnej reality. Prostredníctvom vedných odborov je systém vedy v priamej a bezprostrednej interakcii s praxou. Preto majú vedné odbory konkrétny - historický obsah.

Ďalšie argumenty, ktoré je možné využiť pri zdôvodňovaní vytvárania vedných odborov v rámci policajnej vedy sú výsledkom analýzy organizácie a riadenia samotných postupov poznania, ktoré sú akceptované v policajnej teórii a praxi. V danom prípade sa vychádza zo zistenia, že vlastnosti systému ako určitého celku nie sú determinované len super pozíciou vlastností tvoriacich podsystémy. Práve v koordinácii podsystémov policajného poznávania vznikajú kvalitatívne nové vlastnosti jeho celého systému. Domnievame sa, že aj z týchto dôvodov je v tomto štádiu kreácie policajnej vedy potrebné venovať mimoriadnu pozornosť poznávaniu a skúmaniu koordinačných vzťahov a ich efektov, ktoré existujú a vznikajú v štruktúrovanom systéme policajného poznania.

Z týchto úvah jednoznačne vyplýva, že zložitost' a bohatost' policajného poznania, najmä policajnou vedou, nie možné charakterizovať len jednoduchou analýzou väzieb medzi celkom a jeho časťami. Súčasný rozvoj tejto vedy žiada viac. Je potrebné prejsť na kvalitatívne nový základ a presunúť záujem od štádia jednoduchého skúmania jednotlivých jej prvkov a kauzálnych vzťahov ku

skúmaniu jej štruktúry a fungovania súborov v policajnej praxi, a to nielen v jej statickom režime, teda izolovane, ale naopak v jej konkrétnom praktickom a teoretickom prejave.

Vychádzame z toho, že vedecké poznanie v sústave svojich základných zákonov a kategórií musí v sebe imanentne obsahovať prvky systémových aspektov, ktoré sú reprezentované dynamikou väzieb medzi celkom a jeho časťami. Takýto prístup si vyžaduje uplatniť interdisciplinárnu analýzu týchto aspektov v široko spektrálnom prejave ich foriem za účelom koncipovania ich podstaty, ich správnej interpretácie, hodnotenia a riadenia.

2 Vytváranie vedného odboru OČP v systéme policajnej vedy

Aj vo vednom odbore OČP sa ukazuje, že idea systémového prístupu k skúmaniu jeho jednotlivých modelov je vhodná, správna, aktuálna, a teda aj potrebná.

Aké sú pre tento postup argumenty?

Niet pochyb o tom, že v záujme zvýšenia vedeckosti skúmania zložitej problematiky OČP je vhodné aplikovať systémový prístup. Tento prístup umožňuje vyšší stupeň generalizácie a abstrakcie, vrátane širokej a doteraz málo využíwanej aplikácie formalizovania konkrétnych interakčných prejavov aplikácie metód, prostriedkov tejto špecifickej poznávacej činnosti, ktoré môžu využívať pri napĺňaní stanoveného účelu kompetentné subjekty štátnej správy. Je nutné zdôrazniť, že tento prístup núti integrovať vedecké poznatky iných vied a vedných disciplín, čo je motivované hlbokou vnútornou diferenciáciou jednotlivých vedných odborov s primeranou príbuznosťou s vedným odborom OČP.

Interdisciplinárnosť koncepcií obohacuje pohľad na vedný odbor OČP. Prejavuje sa to najmä vo vzťahu k širším základom policajnej vedy, kriminalistiky, kriminológie, práva a ďalších vied, ktoré sú využívané v procese poznávania kriminálnych aktivít. V danej súvislosti dá sa povedať, že intra - a interdisciplinárne prístupy sú vhodné preto, lebo umožňujú formulovať princípy výstavby vlastného odboru (určitej teórie) a integrujú aj teoretické poznatky príbuzných vedných odborov. Nie menej závažným faktom je to, že abstraktnosť a všeobecnosť výpovedí nie je východiskom, ale už výsledkom skúmania konkrétnych systémov (dispozícia poznania).

Pravdaže, po týchto konštatáciách pri kreácii vedeného odboru OČP hneď v úvode je potrebné zdôrazniť, že tento vedný odbor netvorí zatiaľ vnútorne ucelený súbor dokonale prepojených poznatkov, a nie je teda ešte eminentným prvkom vednej policajnej disciplíny. Naopak stále prechádza búrlivým vývojom obdobne ako je tomu pri konštituovaní policajnej vedy.

Predmetom vedeckej, ale aj nevedeckej diskusie je už sama výstavba tohto vedného odboru. Aj napriek tejto skutočnosti je nutné zdôrazniť, že vedný odbor OČP možno charakterizovať celou plejádou hodnotiacich kritérií. V súčasnej dobe dominantné postavenie medzi nimi majú kritériá, ktoré je možné využiť pri samotnom jeho deduktívnom, alebo induktívnom budovaní a následnom kreácii (ďalej len budovaní).

Aj v tomto prípade, sledujúc konkrétne ciele, ktoré súvisia s budovaním vedeného odboru OČP je možné uvedené kritériá systemizovať predovšetkým podľa samotného charakteru ich platnosti do dvoch relatívne samostatných skupín.

Do prvej skupiny je vhodné zaradiť kritériá, ktoré majú axiomatický charakter. Z pohľadu rozvoja policajného poznávania, dominantné postavenie medzi nimi majú kritériá, ktoré vyplývajú z rešpektovania dialektiky. Aj v tomto prípade, pri riešení zadanej úlohy, uvedené kritériá o. i. zvyrazňujú nutnosť akceptovať samotný vývin a boj protirečení v prírodných a spoločenských javoch, ktoré sa prejavujú aj v procese realizácie kriminálnych aktivít a samotných procesoch, ktorými je možné ich poznávať. Dialektika umožňuje poznávať koridory vývinu a vývoja policajného poznania a odhaľovať vzájomné súvislosti, ktoré sa prejavujú v konkrétnych formách interakčných vzťahov, ktoré existujú a vznikajú medzi prvkami tohto druhu poznania, vymedzuje dôvody súvisiace s predpokladom ich existencie, resp. ich objektívnej absencie.

Policajná činnosť má charakter vedeckej poznávacej činnosti. Príslušník polície napríklad pri poznávaní kriminálnej aktivity je povinný postupovať systematicky a cieľavedome. Mnohokrát poznáva doteraz nepoznané a pod. V procese realizácie tejto činnosti nutne využíva hypotézy, ktoré objektivizuje využívajúc zákony a kategórie dialektiky - bytie a vedomie, vzájomnú podmienenosť, príčina a následok, všeobecné a individuálne a ďalšie. Policajné poznanie

(policajná činnosť) vykazuje na každom stupni vývoja určitú organizovanosť, ktorá je vlastná každému jeho systému a jeho prvkom.

Rešpektovanie, ďalších nemenej dôležitých axiomatických kritérií, je analogicky zdôvodnené z gnozeologickej formy prejavu kriminálnych aktivít, ktoré predstavujú objekty materiálneho sveta. **Kriminálna aktivita je vždy reálnou skutočnosťou. Tá sa stala alebo nestala. Predstavuje určitý systém chovania, postupov osôb v príčinnej, miestnej časovej či inej súvislosti, a to pred spáchaním trestného činu, v jeho priebehu a po spáchaní.** Z hľadiska kvantity a kvality, využitím charakterizujúcich informácií, je možné určiť jej individuálnosť. Aj touto skutočnosťou je zvýraznené, že kriminálna aktivita je poznateľný objekt.

Na základe analýzy súčasnej kvantitatívnej a kvalitatívnej úrovne kriminálnych aktivít je možné uviesť, že trestná činnosť sa permanentne vyvíja. Čoraz frekventovanejšie spoločnosť je konfrontovaná s tzv. **racionálnou kriminalitou**, ktorej charakteristiky sa neodrážajú len v sofistikovaných spôsoboch páchania kriminálnych aktivít, ale predovšetkým v cieľoch, ktoré kriminálne subjekty ich aplikáciou chcú dosiahnuť. Predovšetkým z týchto dôvodov práve kriminálne aktivity tohto druhu kriminality sú tradičnými postupmi kompetentnými subjektami nedostatočne poznané.

Niet pochyb o tom, že túto nepriaznivú úroveň policajného poznania je potrebné účelným pôsobením kompetentných orgánov štátnej správy cieľavedome pozitívne ovplyvňovať. Pri budovaní jeho systému, aj zavádzaním „*umelých*“ prvkov, je potrebné rešpektovať vopred zdôvodnené ciele, sféry pôsobenia a určenú štruktúru a taktiku postupu. Ako už bolo uvedené v danom prípade ide o poznávací systém. Aj napriek tomu proces jeho projektovania musí vykazovať relatívnu stálosť a uzavretosť, pretože do svojho obsahu nemôže prijímať ľubovoľné vstupy, ale iba tie, ktoré boli predvídané a s ktorými sa vopred počítalo.

Aj z týchto dôvodov v procese budovania vedeného odboru OČP pri aplikácii logických operácií vyplýva celý rad požiadaviek, ktoré vo svojej podstate tvoria eminentnú časť súboru axiomatických kritérií.

Pri budovaní vedného odboru OČP druhú skupinu tvoria situačné kritériá. Tie je možné charakterizovať v konkrétnych miestnych a časových

súvislostiach príčin, podmienok a okolností, t. j. situácií, v ktorých je forma vedeckého poznania budovaná.⁴

Rešpektovanie týchto kritérií predovšetkým vyplýva z úrovne praktického poznania o skúmaných javoch objektívneho sveta, ktoré je možné vedecky zovšeobecniť. Ďalšie kritériá tejto skupiny korešpondujú s adresnými požiadavkami subjektov, pre ktorých je vedný odbor budovaný.⁵ Ten svojim poznaným informačným potenciálom (arzenálom) v súlade s napĺňaním konkrétneho účelu a sledujúc určené ciele, musí výrazne ovplyvňovať možnosti poznania a pozitívne ovplyvňovať aj schopnosti poznávajúcich subjektov. Aj z týchto dôvodov do tejto skupiny je potrebné začleniť aj kritériá, ktoré súvisia s relatívne samostatnou spoločenskou akceptáciou policajnej vedy a jej relatívne samostatných vedných odborov. Ide o celý rad kritérií, ktoré je v súčasnej dobe možné hodnotiť z pohľadu rešpektovania princípov práva, organizácie a riadenia a taktiky v procese vedeckého poznania (*k týmto skutočnostiam autor už predtým zaujal svoje stanoviská v súvislosti s prezentáciou svojho vedeckého policajného poznania*).

Polícia už od svojho vzniku získavala, rozširovala, spresňovala a prirodzene taktiež využívala nepreberné množstvo najrôznejších poznatkov. Počiatočná, takmer výhradne empirická rovina poznania je postupne posilňovaná rovinou teoretickou a poznanie ako celok tak môže uspokojovať stále širšiu oblasť policajnej praxe. Teoretické poznatky sú aplikované nielen na oblasti, z ktorých boli získané, ale taktiež na ďalšie oblasti. Osobitne sa to prejavuje napríklad pri akceptácii preventívnych opatrení, ktorými je možné zvýrazniť účinnosť a efektivitu práce pri eliminácii kriminálnych aktivít.⁶

Súčasná zložitosť policajnej praxe vyžaduje k svojmu poznaniu využívať komplex postupov - metodických nástrojov. Uvedený proces je možné označiť, ako prechod od teórie až k prostriedkom získavania a zhromažďovania potrebných informácií, metódam ich spracovania, analýzy a syntézy, zovšeobecňovania a vysvetľovania, ktorými sa opäť vracajú k teoretickým ako i praxeologickým záverom.

⁴ Poznámka autora: *Príčiny a podmienky celkovo determinujú situáciu, okolností majú viac menej náhodný charakter, ktorý môže, ale nemusí bezprostredne ovplyvňovať priebeh situácie.*

⁵ Poznámka autora: *Využitie teórie musí subsumovať očakávania policajnej vedy a teórie.*

⁶ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. : Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha 2001, s. 16,

Metodika policajného poznania vyžaduje tiež akceptovať jednotu teórie a empirie, pretože charakter poznávacieho procesu obsahuje prvky teoretického poznávania a prvky empirického poznávania ako prvky vzájomne späté a ovplyvňujúce sa. Treba ale zdôrazniť, že v poznávacom procese nie je vždy rovnako zastúpená teória a empiria, čo závisí od konkrétnej riešenej situácie, od zadania a jeho riešenia.⁷

Aj z týchto konštatácií vyplýva, že policajné problémy je nutné analyticko-synteticky vydedukovať z policajných a spoločenských rozborov. Táto skutočnosť vyplýva predovšetkým z toho, že zrýchľujúca sa dynamika spoločenského rozvoja vyvoláva nové policajné potreby, ktoré korešpondujú s občianskymi potrebami, ktoré korešpondujú štátom presadzovanými princípmi bezpečnosti, práva, demokracie a humanizmu.

„Potrebami policajnej praxe rozumieme bezprostredné pociťovanie (alebo anticipáciu) nerovnováhy a napätia v jednotlivých prvkoch policajno-bezpečnostného systému, ktoré sú (resp. s veľkou pravdepodobnosťou sa predpokladá, že môžu byť) spôsobené nedostatkom alebo prebytkom duchovných hodnôt materiálnych vecí, podmienok, alebo iných okolností nevyhnutných pre jeho optimálne fungovanie a rozvoj v takej miere, že narúšajú (resp. by mohli vyvolať) taký stav, ktorý vyžaduje aktivity smerujúce k redukcii alebo k odstráneniu nerovnováhy a napätia tohto systému.“⁸

V danej súvislosti je nutné zdôrazniť, že pri poznávaní existujúcich, resp. vznikajúcich policajných potrieb je potrebné aplikovať konkrétny špecifický systém vedeckého policajného poznania. Vzhľadom na dynamickú zmenu aspektov policajných činností musí byť tento systém otvorený. V danom smere jeho prvky musia byť schopné reflektovať na existujúce, resp. vznikajúce situácie, v ktorých sú policajné činnosti aplikované a vnímať nové policajné aspekty. Sme presvedčení, že akceptovaním týchto postulátov je možné rozvíjať kategórie, ktoré

⁷ Erneker, J. – Porada, V. a kol. Poznávaní potrieb a transfer vedeckých poznatkov do policejní praxe, PA, ČR, Praha 2006, s. 11., 15., 91, „Vedecká teória je základňou, ktorá stanovuje, čo je problém, a aký je spôsob jeho riešenia a aké je kritérium jeho vyriešenia. Každá teória taktiež v všeobecných rysoch determinuje svoju experimentálnu sféru. V danom smere ak je úlohou policajnej vedy nachádzať jazyk pre vyjadrenie a interpretáciu toho, čo sa teraz deje v policajnej praxi, je zároveň jej úlohou aj poskytovať toto zistené poznanie v súlade s potrebami policajnej praxe. Policajná prax je súhrnom policajno-bezpečnostných a iných špecifických činností policie. Je to komplex cieľavedomej činnosti všetkých jej zložiek, smerujúcich k zabezpečeniu zákonom stanovených úloh, ktoré polícia v spoločnosti plní.“

⁸ Erneker, J. – Porada, V. a kol. Poznávaní potrieb a transfer vedeckých poznatkov do policejní praxe, PA, ČR, Praha 2006, s. 15.

sú dôležité pre formulovanie a chápanie nových policajných potrieb, zhodnocovať a využívať podnety ostatných vedeckých disciplín.

Je teda dôležité, aby sa vyrovnali policajná veda a jej relatívne samostatné vedné odbory so spoločenskými procesmi zmien a aby ich inštrumentárium, pojmový systém, kategórie, teoretické modely, formy myslenia boli schopné vyjadrovať nové skutočností, ktoré cieľavedome a systematicky poskytuje policajnej praxi pri riešení jej potrieb.

Ako akceptuje policajná teória potreby policajnej praxe? Aké faktory existujúcu situáciu v tejto oblasti ovplyvňujú? Domnievame sa, že aj nachádzaním odpovedí na položené otázky je možné existujúcu situáciu pozitívne ovplyvniť a tým prispieť pri konštituovaní policajnej vedy, jej jednotlivých vedných odborov, ktoré sú budované akceptujúc požiadavky policajnej praxe.

*Zdrojom vývoja poznania v policajnej praxi a vývoja policajnej teórie je permanentné riešenie filozofického rozporu medzi policajnou teóriou a praxou, pričom policajná prax je určujúcou stránkou tejto rozpornej jednoty. Potrebu a oblasti vedeckého poznávania činnosti polície tak v konečnom dôsledku determinuje policajná prax.*⁹

Už z terminologického označenia „vedný odbor OČP“ vyplýva, že objektom jej poznania je špecifická policajná činnosť (subsystém policajno-bezpečnostnej činnosti - PBC) - operatívna činnosť polície.¹⁰

⁹ Škrovánek, J. K niektorým problémom vzťahu policajnej teórie a praxe, In. Policajná teória a prax, č. 1/2004, s. 79-83.

¹⁰ Porovnaj: Nesnídal, J. a kol. Základy verejno-bezpečnostnej činnosti II. Časť, Praha, VŠ SNB, 1979 s. 5.: „Pri skúmaní obsahu PBC je možné využiť štruktúralno-funkčné klasifikačné kritérium. Akceptujúc uvedené je možné klasifikovať organizačno-taktické formy PBC na: spravodajskú, operatívnu a kriminalistickú činnosť a správno-bezpečnostnú činnosť. Tieto sú z hľadiska poslania a úloh orgánov PBC najtypickejšie a to pri konkrétnom naplňaní účelu (sú označované taktiež ako hlavné prvky systému PBC). Relatívnu samostatnosť každého takto vymedzeného hlavného prvku je potvrdená splnením základných kritérií:

1. naplňa konkrétny účel (odpovedá na otázku: „prečo je vykonávaná?“),
2. má vlastné konkrétne ciele, ktoré sú dosahované aplikáciou špecifických metód, prostriedkov a foriem - kontrola protispoločenskej činnosti (odpovedá na otázku: „čo sa touto činnosťou má dosiahnuť?“),
3. je z hľadiska rešpektovania princípov legality a oficiality právnym poriadkom regulovaná (odpovedá na otázky „kto, ako, kedy, kde a čím túto činnosť môže realizovať?“).

PBC predstavuje jednotný systém, ktorý sa aj takto navonok prejavuje. Vymedzenie hlavných organizačno-taktických foriem a druhov PBC, predpokladá istú mieru abstrakcie a potrebnú mieru zjednodušenia skúmanej problematiky. Dielčie subsystémy vykazujú vzájomne úzke väzby konkrétnych druhov PBC.“

3 Pojem operatívna činnosť polície

V uchovaných historických záznamoch je pomerne málo informácií o samotnom vzniku *policajného remesla, policajnej činnosti - profesie*. Aj napriek tejto skutočnosti je možné historickou analógiou predpokladať, že počiatky uvedenej profesie je možné hľadať v dobe vzniku triednej spoločnosti.

Paralelne so vznikom spoločenských tried vzniká právo a kontrola dodržiavania práva. Z uvedeného vyplýva, že korene policajnej profesie súvisia s procesom spoločenskej deľby práce, predovšetkým so vznikom triednej spoločnosti, pričom vládnuca trieda vytvára špeciálne jednotky k presadzovaniu svojich záujmov, a to aj prostredníctvom účelovo vytvoreného štátneho zriadenia, štátu. Aj z tohto vyplýva, že historický vývoj policajných orgánov a ich činnosť je možné pochopiť len v úzkej súvislosti s vývojom štátu a štátnej správy, ktorej organickou súčasťou tieto orgány a inštitúcie boli a sú.

V okruhu vied o štáte a práve je pomerne málo termínov, ktorých obsah v historickom vývoji sa tak menil ako termín „*polícia*“. Od starogréckeho „*polis*“ a „*politeia*“, cez francúzske a anglické „*police*“, talianske „*polizia*“ a nemeckého „*Polizei*“, od 18. storočia sa začína termín „*polícia*“ používať aj v Rakúsko-uhorskej monarchii.¹¹

Historickou analýzou týchto terminologických označení môžeme dospieť k záveru, že ich význam, predovšetkým z pohľadu právnych a funkčných aspektov, nebol presne ohraničený. Jeho obsahom sa označovali najrozličnejšie situácie, resp. činnosti. Napríklad rozumel sa ním verejný poriadok, spolužitie občanstva, ku ktorému docieleniu mala slúžiť činnosť verejnej moci. V určitej dobe zahrňoval všetku činnosť štátu a jeho obsah sa menil tak, ako sa rozvíjala štátna správa. V neskoršej dobe bol chápaný ako vnútorná správa krajiny. V 19. storočí sa začala rozlišovať činnosť štátnej správy pozitívna (starostlivosť o hospodársky a kultúrny rozvoj štátu) a negatívna (činnosť smerujúca k udržaniu poriadku). Tým bol vymedzený užší pojem polície, zahrňujúci len činnosť štátnej správy, smerujúci k udržiavaniu verejného kludu a poriadku a čeliaci nebezpečeniu hroziacemu celku a jednotlivcom. Pojomom „*polícia*“ sa začali označovať špeciálne štátne orgány, ktoré plnia menom štátu bezpečnostné úlohy, a ktoré sú z uvedených dôvodov

¹¹ Lukeš, Z.: Základy bezpečnostného práva, Academia 1971, s. 12 a násl.; Kačík, E.-Berží, L.: Policia a jej pojem vo vývoji štátu a práva, In: Policajná teória a prax, A PZ: Bratislava 1993, č. 1.

vybavené potrebnými právomocami. O pojme polícia sa hovorí v materiálnom, formálnom a inštitucionálnom zmysle.¹²

Tak ako neexistuje kryštalicke čistý model žiadneho sociálneho javu, ani dnešná polícia nie je homogénnym, statickým a presne definovateľným fenoménom. Je v stálom pohybe, prispôsobuje sa ekonomickým, politickým, sociálno-psychologickým a ďalším vplyvom, pričom tieto zmeny majú skôr akceleračnú tendenciu.

Uvedená skutočnosť je veľmi typická pre demokratickú spoločnosť. V tejto spoločnosti sú rozdielne názory na otázku, čo má polícia v demokratickom systéme robiť a aké má mať pri svojej činnosti právomoci - kompetencie. Rozhodujúce je, že väčšina tejto spoločnosti vníma, že príslušníci polície majú svoju právomoc a tú sú povinní používať pri neustálom vedomí, že vykonávajú demokratickú oprávnenú verejnú úlohu štátu k ochrane existujúcich práv občanov. Vo svojej práci sú odkázaní na súhlas a spoluprácu s občanmi a inými bezpečnostnými zložkami, ktoré sú kompetentné participovať na plnení úloh súvisiacich so zabezpečovaním vymožitelnosti práva.

V právnej a funkčnej oblasti sa tento vývoj presadzuje tým, že sa stále viac spresňuje a zužuje predmet policajných činností v ich materiálnom zmysle.

Historický exkurz názorov na vymedzenie charakteristiky operatívno-pátracej činnosti a zdôvodnenie podstatnej zmeny v jej terminologickom označení a obsahovom zameraní je vykonaný v niekoľkých vedeckých štúdiách a odborných článkoch u nás i v zahraničí. V prezentovaných názoroch odborníci z policajnej teórie a praxe sa zhodujú, že doposiaľ využívané terminologické označenie operatívno-pátracia činnosť v súčasnej dobe už nerešpektuje široko spektrálny obsah tejto činnosti a aj z tohto dôvodu je vhodné túto činnosť jednotne označovať operatívna činnosť polície.¹³

Analogicky uvedené argumenty sú nimi využívané aj pri vymedzení charakteristiky tejto činnosti v operacionalizovanej forme¹⁴. Z tejto vedeckej polemiky jednoznačne vyplýva, že vývin názorov pri vymedzovaní charakteristiky

¹² Napr. Doding, H., Schipper, D.: Die Polizei im demokratischen Rechtsstaat, 2. Vyd. Hilden 1993, s. 36 a násl.

Musil, J. : Sociální role policie včera, dnes a zítra, In: Kriminalistický sborník, roč. XL“1996, s. 42.

¹³ Lisoň, M.: Operatívna a spravodajská činnosť v systéme poznávania kriminality, Kriminalistika č. 2, roč. XXXIX, s. 112-120.

¹⁴ Erneker, J., Porada, V. a kol.: Poznávání potřeb a transfer vědeckých poznatků do policejní praxe, PA, ČR, Praha 2006, s. 92.: „Teoretická transformácia pojmov a ich prechod do roviny empiricky sledovateľných indikátorov je operacionalizácia.“

operatívnej činnosti polície je permanentný a viac menej môže byť akceptovaný len v akademickej teoretickej rovine (tak ako je to aj v prípade vymedzenia charakteristiky PBC a pod.).

Bez ohľadu na zdĺhavé zdôvodnenia je zrejmé, že široko spektrálnu orientáciu OČP nemôže v plnom rozsahu vystihnúť charakteristika právne reglementovaná v konkrétnom ustanovení právnej normy (napr. právny poriadok Slovenskej republiky). Charakteristika policajných činností v právnych poriadkoch musí vyplývať z úloh, ktoré sú využitím povinní plniť kompetentné subjekty v súlade napĺňaním účelu konkrétnej právnej normy v jej rozsahu.

Na základe nášho poznania, rešpektujúc uvedené, odporúčame, aby termínom **operatívna činnosť polície (OČP) bol označený systém spravidla utajených, na vznikajúce a existujúce situácie reagujúcich opatrení, ktoré účelovo aplikujú orgány štátnej správy na úseku eliminácie predovšetkým závažnej proti spoločenskej činnosti.**¹⁵

Z policajnej praxe je zrejmé, že sa bežný poznávací proces, ktorý realizujú príslušníci PZ pri zabezpečovaní úloh súvisiacich s elimináciou proti spoločenskej činnosti (*napr. odhaľovanie trestného činu, zisťovanie jeho páchatelov a pod.*), odvíja vo väčšine prípadov retrospektívne, od zistenia následkov k príčinám, ktoré ich vyvolali (kriminalistická činnosť). Avšak OČP tvorí určitú výnimku, pretože v jej rámci môžu byť následky a príčiny a s nimi súvisiace okolnosti (napr. proti spoločenskej činnosti) odrážané aj v prítomnosti. K uvedenej situácii dochádza napr. pri neutralizácii zamýšľanej a pripravovanej trestnej činnosti (definovanie indikátorov a pod.), pri rozkladaní kriminálnych skupín (organizovaných, zločineckých, resp. teroristických),¹⁶ v rámci operatívnej kontroly nad vyčlenenými objektmi (dohľadu nad záujmovými osobami, miestami odbytu hodnôt pochádzajúcich z trestnej činnosti a pod.).¹⁷

Pri využívaní tejto činnosti, ide o novú dimenziu na úseku poznania kriminality. OČP umožňuje odhaľovať a objasňovať nie len individuálne trestné činy, ale pozornosť policajno-bezpečnostných orgánov je možné zamerať na

¹⁵ Porovnaj: Zákon č. 171/1993 Z.z. o PZ v znení neskorších predpisov, ustanovenie § 38a. ods. 1.

¹⁶ Zákon č. 300/2005 Z.z. – Trestný zákon, ustanovenie § 129 – (Skupina osôb a organizácie).

¹⁷ Predovšetkým eliminácia aktivít kriminálnych skupín, si vyžaduje zo strany PZ aplikáciu nových metód prevencie, odhaľovania trestných činov a zhromažďovania dôkazov. Základnou vlastnosťou týchto postupov je práca s informáciami. Sú to informácie predovšetkým z ekonomického sektora (*o pohybe peňazí a tovaru, daňové podklady, zámery*), ďalej informácie pochádzajúcich predovšetkým z okruhu kriminálnej skupiny (o hierarchickej štruktúre organizácie, najdôležitejších osobách, stykoch, informácie o pohybe a kontaktoch určitých kľúčových osôb doma i v zahraničí, o ich hobby, zvykoch, štýle života) a iné.

jednotlivé podozrivé osoby, dokonca i na potenciálnych páchatel'ov trestných činov, u ktorých sú dlhodobo sledované, predovšetkým kriminálne aspekty ich činnosti a pod. Zjednodušením je možné uviesť, že jednou z dominantných úloh tejto činnosti, je cieľavedomé a systematické znižovanie úrovne anonymity kriminálnych subjektov vrátane prostredia, v ktorom realizujú svoje aktivity.

Domnievame sa, že aj z týchto uvádzaných téz vyplývajú značné možnosti, ktoré táto činnosť vytvára príslušníkom bezpečnostných zložiek predovšetkým pri zabezpečovaní úloh na úseku poznania obzvlášť závažných trestných činov.¹⁸

Čas a informácie sa stávajú rozhodujúcim nástrojom v boji s uvedenými formami kriminality. Dominantné postavenie informácií na úseku ich poznávania kladie vysoké nároky nielen na spôsob získavania informácií, ale aj spôsob ich analytického spracovania a efektívneho využitia v práci polície. Tieto skutočnosti sa premietajú do potreby skvalitnenia celého systému prípravy a metodiky organizácie a riadenia operatívnej činnosti polície.

V danom prípade ide o konkrétne méty, ktoré je možné dosiahnuť cieľavedomým a systematickým vedeckým poznaním existujúceho stavu v procese aplikácie operatívnej činnosti polície, ktoré je základným predpokladom pre objektivizáciu cieľov a konkretizáciu postupov, ktorými je možné ich dosiahnuť.

4 Predmet vedného odboru OČP

*To čo ľudí na ich konaní predovšetkým zaujímal a zaujíma, je jeho účinnosť a efektívnosť. Tie sú do značnej miery dané prípravou tohto konania. No a príprava konania môže byť tým lepšia, čím hlbšie a presnejšie je poznanie o danom konaní, účelu a cieľoch, prostriedkoch a metódach jeho realizácie.*¹⁹

A práve veda a jej vedné odbory disponujú takýmto poznaním v stále narastajúcom množstve oblastí ľudského konania a poskytuje tiež vo vzrastajúcej miere prostriedky a metódy na prípravu konania.

Na svete je toho času evidovaných asi štyritisíc rôznych vied. To čo rozlišuje jednotlivé vedy a vedné disciplíny jednu od druhej, je ich objekt a predmet poznania. Objektom vedy ako takej je všetko to, čo možno poznávať (veci, ich

¹⁸ Zákon č. 300/2005 Z.z. ustanovenie § 11, ods. 3 – (Zločin, obzvlášť závažný zločin), resp. § 37 (Pritlačujúce okolnosti).

¹⁹ Holomek, J., Šimanovská, T. Úvod do metodológie praktických vied policajné vedy ako vedy praktické, A PZ Bratislava 2002 str. 78.

časti, vlastnosti, vzťahy, udalosti a ďalšie poznávané fenomény). Každý, i ten najjednoduchší objekt vedeckého poznania, má nekonečné množstvo stránok, vlastností a je spojený nekonečným množstvom vzťahov s inými objektmi. Napríklad zabezpečenie ochrany občanov pred kriminalitou má svoju sociálnu, ekonomickú, morálnu, právnu, viktimologickú, psychologickú stránku a množstvo stránok iných. V tejto súvislosti snáď ani nie je potrebné pripomínať, že poznať nekonečné mnoho vlastností a stránok objektov poznania je nemysliteľné a fakticky nemožné.

V procese aplikácie OČP objektom poznania je napr. kriminalita, jej jednotlivé komponenty (kriminálne aktivity, kriminálna charakteristika trestného činu, znaky skutkovej podstaty trestného činu...), príčiny, podmienky a okolnosti a pod.

Z policajného pohľadu termínom **kriminalita je mimoprávna kategória najčastejšie označovaná ako súhrn páchaných a spáchaných trestných činov.**

Aj z tohto dôvodu pri poznaní kriminality policajná prax akceptuje systémový prístup. Systémový prístup je vedecký prístup, ktorý si kladie za cieľ rozpracovať princípy, metódy a prostriedky výstavby objektov prezentujúcich systémy. Prístup sa od metódy odlišuje tým, že je všeobecnejší, menej presný, obsahuje najvšeobecnejšie princípy a nemusí sa viazať iba na jednu metódu.²⁰ Je to zrejmé aj z účelovej klasifikácie kriminality, ktorá je rešpektovaná v systéme jej poznávaní aplikáciou legislatívnych, organizačno-riadiacich a taktických opatrení a úkonov.

Domnievame sa, že aj táto skutočnosť je taktiež hlavným dôvodom, prečo objekt poznávania (v našom prípade postupy súvisiace s poznaním kriminality) nemôže byť nikdy skúmaný ak celok v jeho nekonečnej rozmanitosti. V procese vedeckého poznania sa preto z neho vydeľujú len niektoré ich časti, vlastnosti, stránky a od ostatných sa nutne abstrahujú. Tento súhrn komponentov, stránok, vlastností a vzťahov na ktoré bola zredukovaná vedecká poznávacia činnosť, označujeme ako **predmet vedy (vedného odboru).**

Predmet vedeckého poznania je teda určitá „optika“, prostredníctvom ktorej je skúmaný objekt poznania. Ten istý objekt poznania, napr. poznanie kriminality

²⁰ Tuma, M.: Metódy výchovy a vzdelávania dospelých, Encyklopédia osvetových pracovníkov, Obzor, Bratislava 1987, s. 29.

je inými teoretickými, metodologickými, technickými a ďalšími konceptuálnymi nástrojmi skúmaný (*porovnaj kriminológ, kriminalista, právnik, policajt a pod.*). Voľba objektu poznania, predovšetkým predmetu poznania nie je ľubovoľná, ale je determinovaná množstvom obmedzujúcich činiteľov. Je to predovšetkým úroveň poznania všeobecne a objektu poznania zvlášť, sú to personálne, časové, materiálne možnosti a konečne sú to taktiež samotné ciele poznania.²¹

V procese budovania vedného odboru OČP pri vymedzovaní jeho predmetu je nutné hľadať odpovede na otázky:

- *kvôli čomu poznávať ? (sledované ciele),*
- *ako poznávať ? (stupeň poznateľnosti predmetu),*
- *čo treba poznávať ? (príčinné zdôvodnenie poznania).*

Ako sme už uviedli, z výsledkov analýzy bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike (za obdobie od roku 1989) o. i. vyplýva, že sa mení kvantitatívna a kvalitatívna úroveň kriminálnych aktivít. Zvyšuje sa ich spoločenská závažnosť. V jednotlivých znakoch, ktoré tvoria kriminálny obsah spôsobu páchania trestných činov, sú frekventovane registrované organizovanosť, agresivita, brutalita a čoraz častejšie sú zaznamenávané prvky medzinárodného charakteru. Predpokladaný odhad miery latencie určitej skupiny trestných činov je nepriaznivý (*napr. trestné činy páchané v ekonomike, trestné činy páchané kriminálnymi skupinami*). Vykonaným výskumom sa zistilo, že na 1 odhalený trestný čin je následkom rôznych príčin až 5 neodhalených. Podľa odhadu, práve tieto neodhalené trestné činy je možné zaradiť predovšetkým do kategórie latencie s vysokým stupňom spoločenskej nebezpečnosti.²²

Polícia je na uvedené zmeny permanentne povinná reagovať systematickým prijímaním rôznych opatrení. Vzhľadom na to, že nimi pôsobí na konkrétny objekt poznania (kriminalitu) tieto opatrenia musia vytvárať určitý systém, ktorý v určitom čase vznikol, existuje a má svoje perspektívy. V danom prípade ide predovšetkým o legislatívne, organizačno-riadiace a metodicko-taktické opatrenia, ktorých účelom je poznávať a následne eliminovať tento nežiaduci stav.

²¹ Erneker, J., Porada, V. a kol.: Poznávaní potřeb a transfer vědeckých poznatků do policejní praxe, PA, ČR, Praha 2006, s. 78.

²² Lisoň, M.: Odhaľovanie kriminality páchanej v ekonomike, Akadémia PZ: Bratislava 2001, s. 42.

Lisoň, M., Stieranka, J.: Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike, A PZ: Bratislava 2004, s.89.

Pri poznávaní kriminality policajná teória a prax a to nielen u nás, poukazuje na potrebu:

- *získavať informácie a dôkazy o trestných činoch, na základe ktorých by orgány činné v trestnom konaní mohli začať trestné stíhanie a vzniesť voči konkrétnym osobám obvinenia,*
- *zhromažďovať informácie o kriminálnej scéne a dôkladnou analytickou prácou vypracovať podklady potrebné k systematickému, ofenzívnemu, cieľavedomému pôsobeniu proti kriminalite,*
- *peniknúť do organizačnej štruktúry kriminálnych skupín (organizované, zločinecké a iné), čo predovšetkým znamená neobmedzovať sa len na zisťovanie informácií o páchatel'och bezprostredne vykonávajúcich trestný čin, ale predovšetkým o osobách, ktoré stoja v pozadí, riadia trestnú činnosť, finančníkoch a právnych poradcov, ktorí zabezpečujú ich ochranu,*
- *kontrolovať a deštruovať logistiku kriminálnych skupín a zistiť plány pripravovanej ďalšej trestnej činnosti skôr, než bude spáchaná pod.²³⁾*

Tieto tézy, de facto, v najširšom slova zmysle charakterizujú základný obsah OČP, v ktorej je možné neustále nachádzať značné rezervy a východiská pri poznávaní kriminality a to predovšetkým využívaním jej špecifických metód, prostriedkov a foriem.

Aj z týchto konštatácií vyplýva celý rad súvislostí, ktoré sú dôležité z hľadiska poznávania predmetu teórie operatívnej činnosti a vývoja jej funkcií.

Predmet vedného odboru operatívna činnosť polície tvorí systém vedeckých poznatkov o účelovom konaní policajných pracovníkov, ktorého štruktúru tvoria operatívne opatrenia (vykonané akcie - zákroky) a úkony (súvislá činnosť spojená s využitím metód a prostriedkov operatívnej činnosti), ktorými sú dosahované stanovené ciele na úseku poznávania kriminálnych aktivít.

V týchto intenciách je vytváraný aj vedný odbor OČP, ako základná zložka policajnej vedy.

²³⁾ Musil, J.: Použití operativní techniky k důkazním účelům v trestním řízení, In. Trestní právo č. 4-5/1999, s. 19.

Podobne: Augustín, P., Lisoň, M.: Prostriedky nástrahovej techniky, Akadémia PZ: Bratislava 1997, s. 5.

Vedný odbor OČP, ako základná zložka policajných vied, systémovo skúma a objasňuje zákonitosti, právnym poriadkom regulovaného konania kompetentných orgánov štátnej správy realizovaného v systéme účelového poznania a následnej eliminácie kriminálnych aktivít s cieľom zvyšovať úroveň účinnosť a efektívnosť pri napĺňaní tohto účelu.

5 Systém vedného odboru OČP

„Spôsob atomizácie objektu na prvky a väzby medzi nimi sa ukazuje ako jediná schodná cesta na zvládnutie a popis zložitejších objektov. Samozrejme úroveň atomizácie sa nedá algoritmizovať. Je daná jednak zložitou reálnou objektu, ako aj požadovanou presnosťou popisu jeho chovania. Systém obyčajne rozkladáme na čoraz „jednoduchšie“ prvky až do okamihu, v ktorom sme schopní dosiahnuť stanovené ciele. Systém je množina prvkov a množina väzieb medzi nimi, ktoré spoločne určujú vlastnosti a správanie systému ako celku.“²⁴

Vedný odbor OČP, tak ako systém policajnej vedy, nie je ľubovoľne vytváraný.

Z charakteristiky vedeného odboru OČP vyplýva, že cez jeho špecifický predmet je možné skúmať a poznávať celú plejádu skúmaných objektov. Z týchto dôvodov pri budovaní tohto vedeného odboru, následnom zdokonaľovaní a využívaní musia subjekty týchto činností akceptovať určitý systém, ktorý zdôvodnený teoretickými a praktickými atribútmi (napr. už autorom charakterizované kritériá, ktoré sú akceptované pri konštituovaní vedného odboru OČP).

Proces postupného vnikania do problematiky systému vedného odboru OČP je charakterizovaný hľadaním riešení, zjednocovaním názorov, precíznejším, objektívnejším poznávaním podstaty jeho komponentov a ďalším obohacovaním vedeckého poznania.

Skutočnému stavu veci a súčasnej úrovni policajného vedeckého poznania najlepšie zodpovedá deliť vedný odbor OČP na úvod a dve relatívne časti.

V úvode vedeného odboru OČP sú riešené otázky, ktoré sa vzťahujú k riešenej problematike. Jej obsah korešponduje s tým, že skutočne existuje poznanie, ktoré je možné charakterizovať a ďalej rozvíjať vo forme vedného

²⁴ Bednár, P., Jakubíková, D., Osvald, I.: Policajné informačné systémy, A PZ: Bratislava 2001, s. 10.

odboru policajnej vedy. Z logiky veci vyplýva, že v tejto časti sú zdôvodnené možnosti poznávania predmetu tohto vedného odboru a objasnené podstata úloh tohto vedného odboru pri napĺňaní konkrétneho účelu.

V úvode vedného odboru OČP sú štrukturálne riešené otázky:

- predmet a systém vedného odboru OČP,
- metódy vedeckého poznania OČP - výskum (teória odrazu, teória systému, teórie logiky - reálne, analytické a transferové informácie),
- spoločenská funkcia OČP, jej úlohy a tendencie a perspektívy vývoja vedného odboru OČP.

V prvej relatívne samostatnej časti vedeného odboru OČP sú charakterizované sily, metódy, prostriedky a formy OČP, ktorými sú plnené úlohy na úseku účelového poznania kriminálnych aktivít.

V druhej časti je akceptovaný interdisciplinárny prístup pri poznaní trestných činov vybraných druhov kriminality.

Takto ponímaná štruktúra systému vedného odboru OČP zvyrazňuje, že jeho obsah nie je jednoduchým súhrnom rozličných informácií, získavaných čas od času, len v určitých prípadoch a za priaznivých podmienok, ale zložitý, vnútorne diferencovaný, ucelený systém, ktorý zahrňuje hierarchiu podsystémov rôznych stupňov zložitosti ich štruktúry, organizácie a funkčného poslania. Vzhľadom na účel a konkrétny obsah je vedený odbor OČP dôležitým článkom v sústave opatrení, ktoré prijíma štát k ochrane právneho poriadku a zákonnosti.

Použitá literatúra:

- Augustín, P., Lisoň, M.: Prostriedky nástrahovej techniky, A PZ: Bratislava 1997, s. 5.
- Bednár, P., Jakubíková, D., Osvald, I.: Policajné informačné systémy, A PZ: Bratislava 2001, s.25.
- Berži, L., Kačík, E.: Policia a jej pojem vo vývoji štátu a práva, In: Policajná teória a prax, A PZ: Bratislava 1993, č. 1.
- Doding, H., Schipper, D.: Die Polizei im demokratischen Rechtsstaat, 2. Vyd. Hilden 1993, s. 36 a násl.
- Erneker, J., Porada, V. a kol.: Poznávání potřeb a transfer vědeckých poznatků do policejní praxe, PA, ČR, Praha 2006, s. 11, 15, 92.
- Holomek, J., Šimanovská, T. Úvod do metodologie praktických věd policajné vedy ako vedy praktické, A PZ Bratislava 2002 str. 29, 78.

Lisoň, M.: Odhaľovanie kriminality páchanej v ekonomike, Akadémia PZ: Bratislava 2001, s. 42, 89.

Lisoň, M.: Operatívna a spravodajská činnosť v systéme poznávania kriminality, Kriminalistika č. 2, roč. XXXIX, s. 112-120.

Lisoň, M., Stieranka, J.: Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike, A PZ: Bratislava 2004, s.89.

Lukeš, Z.: Základy bezpečnostního práva, Academia 1971, s. 12 a násl.; Musil, J.: Sociální role policie včera, dnes a zítra, In: Kriminalistický sborník, roč. XL“1996, s. 42.

Musil,J.: Použití operativní techniky k důkazním účelům v trestním řízení, In.Trestní právo č. 4-5/1999, s. 19.

Nesnídal,J. a kol. Základy veřejno-bezpečnostnej činnosti II. část, Praha, VŠ SNB, 1979 s. 5.

Novotný, O., Zapletal, J. a kol. : Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha 2001, s. 16, ISBN 80-86432-08-4

Skalková, J. Pedagogika a výzvy nové doby, Edice pedagogické literatury, Brno 2004, s. 12, ISBN 80-7315-060-3

Šanda, A.: Synopsis theologiae dogmaticae speciaes, Friburgi Brisgoviac 1916, VI. Škrovánek, J. K niektorým problémom vzťahu policajnej teórie a praxe, In. Policajná teória a prax, č. 1/2004, s. 79-83.

Tuma, M.: Metódy výchovy a vzdelávania dospelých, Encyklopédia osvetových pracovníkov, Obzor, Bratislava 1987, s. 29.

Zákon č. 171/1993 Z.z. o PZ v znení neskorších predpisov

Zákon č. 300/2005 Z.z.

Lisoň, M.

Pojem, předmět a systém operativní činnosti policie

SÚHRN

Pracovníci Katedry kriminální policie A PZ v Bratislave pri plnení svojich pedagogických, ale predovšetkým pri riešení vedecko-výskumných úloh (napríklad pri kreácii policajnej vedy) uvedené konštatácie v tejto štúdii rešpektujú pri vzniku

a rozvoji vedných odborov spravodajská činnosť a operatívna činnosť polície. Aj touto skutočnosťou zdôrazňujeme, že tieto vedné odbory nie sú budované na dogmatickom princípe. V tomto procese je potrebné permanentne akceptovať intra- a interdisciplinárne prístupy pri cieľavedomom a systematickom získavaní potrebného poznania pre napĺňanie tohto účelu.

Aj zo záverov poznania, ktoré demonštratívne autor spracoval v tejto štúdii je zrejmé, že aj v Slovenskej republike policajná teória a prax disponuje potrebným poznaním, ktoré charakterizuje existujúci stav a možnosti rozvoja operatívnej činnosti polície. Práve toto penzum poznania je podľa názoru autora možné zovšeobecniť do konkrétneho systému vedného odboru. Pri tejto činnosti je potrebné akceptovať existujúce, resp. vznikajúce situácie, ktoré tento proces v celom súbore svojich faktorov (podmienky, príčiny, okolností) ovplyvňujú.

Autor sa domnieva, že poznanie a využitie týchto zákonitostí najvýraznejším spôsobom ovplyvňujú aj vytváranie konkrétnych teórií, ktorých využitie nie je možné spájať len so súčasnou úrovňou poznania, ale aj pri riešení strategických úloh v procese kreácie policajnej vedy.

Lisoň, M.

The concept, contents and system of operational policing activity

SUMMARY

From the results of the finding, which the author demonstratively processed in this article, too, it is clear that even in the Slovak Republic, the police theory and practice has sufficient knowledge available, which characterises the current state and the possibilities for development of operational policing activity as well as the system of police knowledge. It is this quota of knowledge, which is immensely important for purposeful fulfilment of scientific and research activities, too, which relate to the practical development of its basic structural elements – specific policing activities.

The author supposes that an exploration and use of the characteristic of the system of police knowledge may have rather significant influence on the solution of practical tasks in the process of creation of the police science, too.

Lisoň, M.

Der Begriff, der Gegenstand und das System der operativen Tätigkeit der Polizei

ZUSAMMENFASSUNG

Auch aus den demonstrativen Schlussfolgerungen des Autors geht im diesem Beitrag offensichtlich hervor, dass die polizeiliche Theorie und Praxis auch in der Slowakischen Republik über die notwendigen Kenntnisse verfügt, die für den vorhandenen Stand sowie die Möglichkeiten der Entwicklung der operativen Tätigkeit der Polizei ebenfalls im System der polizeilichen Kenntnisse charakteristisch sind. Gerade das Pensum der Erkenntnisse ist für die zielbewusste Erfüllung der wissenschaftlichen Forschungstätigkeit, die mit der praktischen Entwicklung der grundlegenden Elemententenstruktur – den spezifischen polizeilichen Tätigkeiten – zusammenhängt, außerordentlich wichtig.

Der Autor ist der Meinung, dass die Untersuchung sowie die Nutzung der Systemcharakteristik in der polizeilichen Erkenntnis auch die Lösung von strategischen Aufgaben im Prozess der Bildung der polizeilichen Wissenschaft relativ signifikant beeinflussen kann.